

5 str. Jūrų ekosistemų atkūrimas Nacionalinio atkūrimo plano (NAP) priemonės

Pagrindiniai 5 str. tikslai (Jūrų ekosistemų atkūrimas)

- Pagerinti blogos būklės jūrų buveines (nurodytas Reglamento II priede), kad jos pasiektų gerą būklę:
 - Iki 2030 m. – bent 30 proc. 1–6 buveinių tipų grupių viso ploto, kurio būklė nėra gera
 - Iki 2040 m. – bent 60 proc. kiekvienos iš 1–6 buveinių tipų grupių viso ploto, kurio būklė nėra gera; bent du trečdalius 7 buveinių tipų grupės ploto, kurio būklė nėra gera, procentinės dalies
 - Iki 2050 m. – bent 90 proc. 1–6 buveinių tipų grupės ploto, kurio būklė nėra gera; 7 buveinių tipų grupės ploto, kurio būklė nėra gera, procentinę dalį - ji gali būti mažesnė, nustatoma rengiant planą
- Atkurti sunykusias ar prarastas jūrų buveines ten, kur jos istoriškai egzistavo.
- Atkurti jūrų rūšių buveines, kad būtų užtikrintas ilgalaikis saugomų ir kitų reglamente nurodytų jūrų rūšių išlikimas.
- Užtikrinti, kad atkūrus buveinę, atkurtų buveinių būklė toliau gerėtų ir reikšmingai neblogėtų.
- Užpildyti žinių spragas (žinoma buveinių teritorijų būklė):
 - iki 2030 m. bent 50 proc. 1–6 buveinių tipų grupių viso ploto
 - iki 2040 m. – 100 proc. 1–6 buveinių tipų grupių viso ploto, 50 proc. 7 grupės viso ploto
 - iki 2050 m. – 7 grupės visas plotas

Išimtys/lankstumai:

- Įkūrimas iš naujo bent 90 proc., jei 100 proc. pasiekti neįmanoma
- Būklės reikšmingas neblogėjimas: išimtys dėl force-majeure, neišvengiamų pokyčių dėl klimato kaitos, viešojo intereso, trečiųjų šalių veiksmų
- Kitos išimtys dėl atsinaujinančių energijos išteklių ir gynybos

GAR II priedas – jūrinių buveinių grupės

Grupė	Buveinių grupė	
1	Jūrinių žolių sąžalynai	Povandeniniai žydinčių augalų sąžalynai
2	Didžiųjų dumblių miškai	Tankūs didelių jūros dumblių sąžalynai
3	Vandens bestuburių kolonijos	Buveinės, kuriose formuojasi moliuskų, pvz., midijų, sankaupos
4	Raudonųjų dumblių sąžalynai	Jūros dugne susidarančios kalkingų dumblių sankaupos
5	Pinčių klodai, koralų ir koralinės kilmės sąžalynai	Sudėtingos struktūrinės buveinės, suteikiančios prieglobstį daugybei rūšių
6	Versmės ir šaltiniai	Specialios, ekstremaliomis sąlygomis susiformavusios jūrų buveinės
7	Minkštosios nuosėdos (iki 1000 m gylio)	Smėlio, dumblo ir kitų minkštų nuosėdų dugno buveinės

NAP reikalingi duomenys (buveinių tipai)

II priedas Buveinių tipai ir buveinių tipų grupės (aktualios LT)

2 grupė - Didžiųjų dumblių miškai

MB131 Daugiamečiai dumbliai ant Baltijos jūros infralitoralės uolų ir akmenų

MB433 Baltijos jūros infralitoralės mišriosios nuosėdos, kurioms būdingi daugiamečiai dumbliai

3 grupė - Vandens bestuburių kolonijos

MB231 Baltijos jūros infralitoralės dugnas, kuriame vyrauja apaugininiai dvigeldžiai moliuskai

MC231 Baltijos jūros cirkalitoralės dugnas, kuriame vyrauja apaugininiai dvigeldžiai moliuskai

7 grupė – Minkštosios nuosėdos (< 1000 m gylis)

MA53 Baltijos jūros hidrolitoralės smėlis

MA43 Baltijos jūros hidrolitoralės mišriosios nuosėdos

MA33 Baltijos jūros hidrolitoralės stambiagrūdės nuosėdos"

MB43 Baltijos jūros infralitoralės mišriosios nuosėdos

MB53 Baltijos jūros infralitoralės smėlis

MB63 Baltijos jūros infralitoralės dumblas

MC33 Baltijos jūros cirkalitoralės stambiagrūdės nuosėdos

MC43 Baltijos jūros cirkalitoralės mišriosios nuosėdos

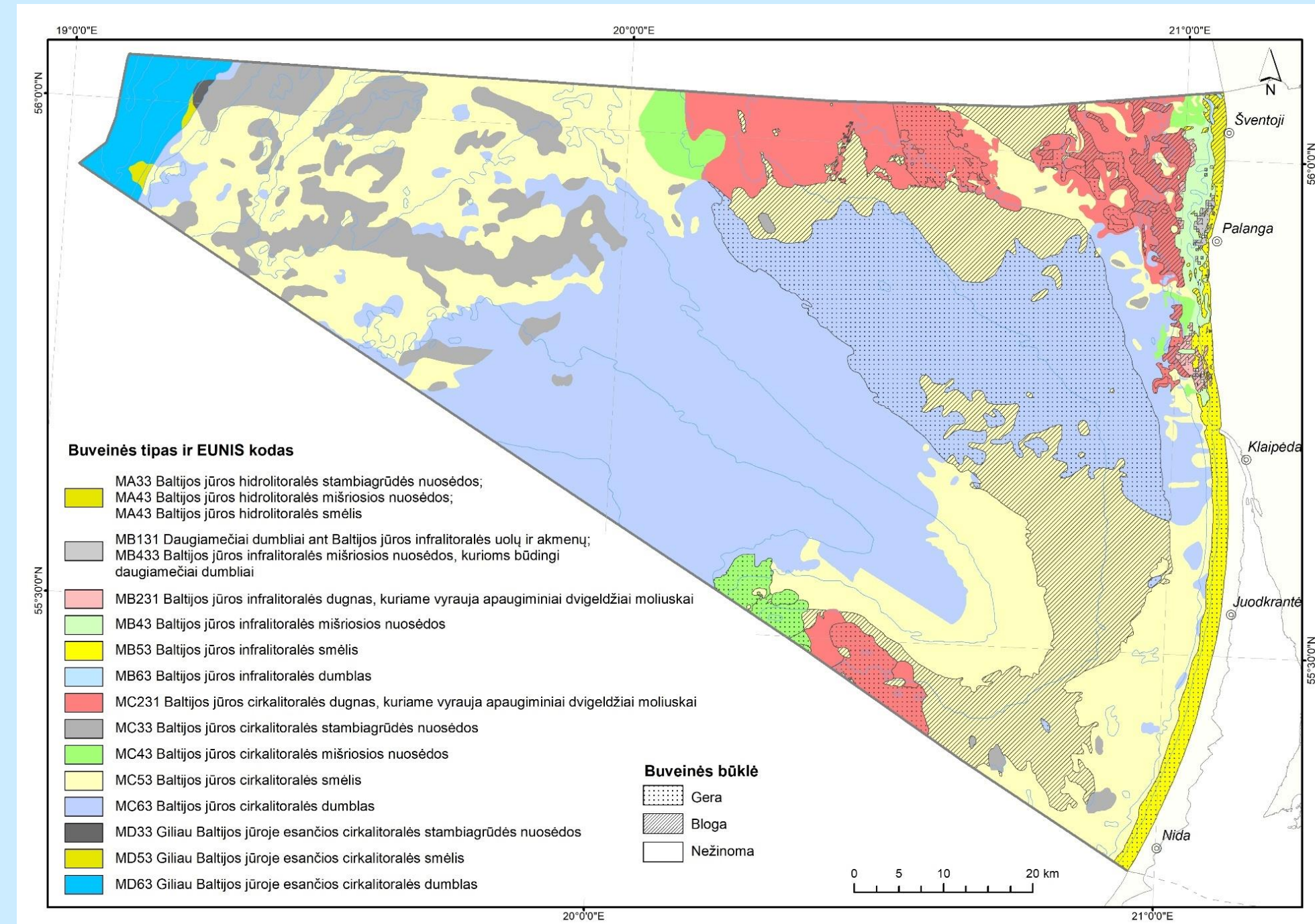
MC53 Baltijos jūros cirkalitoralės smėlis

MC63 Baltijos jūros cirkalitoralės dumblas

MD33 Giliau Baltijos jūroje esančios cirkalitoralės stambiagrūdės nuosėdos

MD53 Giliau Baltijos jūroje esančios cirkalitoralės smėlis

MD63 Giliau Baltijos jūroje esančios cirkalitoralės dumblas

KU buveinių vertinimo metu teiktas žemėlapis. Buveinių tipų būklės pasiskirstymas Lietuvos Baltijos jūros rajone.

Naudojama jūrų buveinių tipų klasifikacija, kuri suskirstyta pagal jūrų biogeografinius regionus, yra sudaryta pagal Europos informacijos apie gamtą sistemą (EUNIS), kurios jūrų buveinių tipologijos peržiūrą 2022 m. atliko EAA. Informacija apie susijusias buveines, išvardytas Direktyvos 92/43/EEB I priede, grindžiama 2021 m. EAA paskelbtu dokumentu.

NAP reikalingi duomenys (buveinių būklė)

Būklės įvertinimas: kokie 2, 3 grupių ir 7 grupės buveinių plotai yra **geros**, kokie **nėra geros būklės** ir kokių plotų būklė **nežinoma**.

- Jei būklė **bloga**, taikome priemones būklei pagerinti
- Jei būklė **gera**, siekiame ją išlaikyti
- Jei būklė **nežinoma**, turime pašalinti žinių spragas

Gera būklė - kiek tai susiję su tam tikro tipo buveinės plotu, būklė, kai buveinės pagrindinės charakteristikos rodo, kad tai buveinei, visų pirma jos struktūrai, funkcijoms ir tipiškomis rūšims ar tipiškų rūšių sudėčiai yra būdingas aukšto lygio ekologinis vientisumas, stabilumas ir atsparumas, būtini jos ilgalaikiam išlikimui užtikrinti, taigi, yra tokios, kad padeda pasiekti arba išlaikyti buveinės palankią apsaugos būklę, jei atitinkamo tipo buveinė yra įtraukta į Direktyvos 92/43/EEB I priedą, o jūrų ekosistemose – pasiekti arba išlaikyti gerą aplinkos būklę.

***Svarbu:** jeigu jūrų buveinės tipo nėra Buveinių direktyvos I priede, tokio tipo buveinės gera būklė yra gera aplinkos būklė pagal Jūros strategijos pagrindų direktyvą (sudėtinis apibrėžimas)

NAP reikalingi duomenys (buveinių būklė)

„Buveinių būklės pagerinimas“ - priemonių taikymo apimtys

- Iki 2030 m. – bent 30 proc. 2 ir 3 buveinių tipų grupių viso ploto, kurio būklė nėra gera
- Iki 2040 m. – bent 60 proc. kiekvienos iš 2 ir 3 buveinių tipų grupių viso ploto, kurio būklė nėra gera; bent du trečdalius 7 buveinių tipų grupės ploto, kurio būklė nėra gera, procentinės dalies
- Iki 2050 m. – bent 90 proc. 2 ir 3 buveinių tipų grupės ploto, kurio būklė nėra gera; 7 buveinių tipų grupės ploto, kurio būklė nėra gera, procentinę dalį - ji gali būti mažesnė, nustatoma rengiant planą

ir „buveinių įkūrimas iš naujo“

Valstybės narės įdiegia atkūrimo priemones, kurios yra būtinos GAR II priede išvardytose 1–6 grupėse esantiems buveinių tipams iš naujo įkurti tose teritorijose, kuriose tų tipų buveinių neaptinkama, kad būtų pasiektas palankus šių tipų **buveinių referencinis plotas**

NAP reikalingi duomenys (palankus referencinis plotas)

Kaip būtų nustatomas jūrų buveinės tipo palankus referencinis plotas 2 ir 3 grupių buveinėms?
(vertinami istoriniai duomenys, projektuojami aplinkosauginiai pokyčiai dėl klimato kaitos)

Palankus referencinis plotas - nacionaliniu mastu visas tam tikro tipo buveinės tam tikrame biogeografiniame ar jūrų regione plotas, kuris laikomas būtinu norint užtikrinti ilgalaikį to tipo buveinės ir jos tipiškų rūšių ar tipiškų rūšių sudėties ir visų reikšmingų to tipo buveinės ekologinių variacijų jos natūralaus paplitimo areale gyvybingumą ir kurį sudaro dabartinis to tipo buveinės plotas ir, jei to ploto nepakanka ilgalaikiam to tipo buveinės ir jos tipiškų rūšių ar tipiškų rūšių sudėties gyvybingumui – papildomas plotas, būtinas to tipo buveinei iš naujo įkurti. Kai atitinkamas buveinės tipas yra įtrauktas į Direktyvos 92/43/EEB I priedą, toks įkūrimas iš naujo padeda pasiekti buveinės palankią apsaugos būklę, o jūrų ekosistemose – pasiekti arba išlaikyti gerą aplinkos būklę.

Buveinių tipų įkūrimas iš naujo, kad būtų pasiektas palankus referencinis plotas

2030/2040/2050 m. – 30 proc./60 proc./100 proc. papildomo paviršiaus ploto, kurio reikia, kad būtų pasiektas 1-6 buveinių tipų grupės palankus referencinis plotas

5 str. (jūrų ekosistemų) priemonių apžvalga

Priemonės teikia Aplinkos ministerija, Aplinkos apsaugos agentūra, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, Žemės ūkio ministerija, Klaipėdos universitetas, mokslininkai ir kitos institucijos.

5 str. (jūrų ekosistemų) priemonių apžvalga

25
esamos

- Nacionalinio vandenų srities 2022-2027m. planas
- Vandens aplinkos monitoringo 2024-2029m. programa
- Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas
- Tarptautiniai projektai (Baltijos jūros regiono projektas - Protect Baltic; jūrų kiaulių pasyvaus akustinio monitoringo projektas SAMBAH II ir CUMBIAH; Baltijos jūros amunicijos šalinimo gairių MUNIMAP projektas)
- HELCOM Baltijos jūros veiksmų planas (BSAP)

5 str. ESAMOS PRIEMONĖS (TARŠA)

- Žinių spragų mažinimas
- Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui
- Buveinių/rūšių būklės gerinimas

Priemonė	Aprašymas	Igyvendina
Taršos iš Nemuno baseino ir vidinės taršos Kuršių mariose masto ir poveiko Baltijos jūros priekrantei vertinimas	Siekiama pašalinti žinių spragas apie taršos iš Nemuno baseino ir vidinės taršos Kuršių mariose mastą bei jos poveikį Baltijos jūros priekrantei, atliekant biogeocheminius tyrimus ir maistingųjų medžiagų srautų vertinimą Nemuno – Kuršių marių – Baltijos jūros kontinuumo (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA
Pavojingų medžiagų, kurios apibūdina paviršinių vandens telkinių cheminę būklę, paplitimo ir kiekio vertinimas	Siekiama vykdyti nuolatinį monitoringą ir pašalinti žinių spragas apie pavojingų medžiagų, apibūdinančių paviršinių vandens telkinių cheminę būklę, paplitimą ir kiekius Lietuvos jūros rajone (Vandens aplinkos monitoringo programa (VAMP) 2024-2029 m.; Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA
Baltijos jūroje palaidoto cheminio ginklo galimo poveikio jūrinei aplinkai ir žmogui vertinimas	Siekiama stebėti ir vertinti Baltijos jūroje palaidoto cheminio ginklo galimą poveikį jūrinei aplinkai ir žmogui bei prisidėti prie tarptautinio bendradarbiavimo šalinant amuniciją, dalinantis patirtimi ir informacija, vertinant galimo cheminio ginklo poveikio stebėjimų duomenis ir taip užkertant kelią reikšmingam jūrinių buveinių būklės blogėjimui (MUNIMAP projektas)	AAA
Mikrošiukšlių nuotekų tvarkymo infrastruktūroje (komunalinių, pramoninių, paviršinių) tyrimai, tikslinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros vietų identifikavimas, taršos prevencijos priemonių taikymas	Siekiama pašalinti žinių spragas apie mikrošiukšlių taršą, nustatant mikrošiukšlių kiekius nuotekų tvarkymo infrastruktūroje ir identifikuojant tikslines vietas, kuriose taršos prevencijos priemonės būtų efektyviausios, taip užkertant kelią reikšmingam vandens ir jūrinių buveinių būklės blogėjimui (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA

5 str. ESAMOS PRIEMONĖS (TARŠA)

- Žinių spragų mažinimas
- Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui
- Buveinių/rūšių būklės gerinimas

Priemonė	Aprašymas	Igyvendina
Mikrošiukšlių kiekio vandenyje, dugno nuosėdose ir moliuskuose tyrimai	Siekama vykdyti nuolatinį monitoringą ir pašalinti žinių spragas apie mikrošiukšlių (mikroplastiko) taršą Lietuvos jūros rajone. Vykdomi mikrošiukšlių kiekio ir sudėties tyrimai vandenyje, dugno nuosėdose ir moliuskuose (VAMP 2024-2029 m.)	AAA
Teršimo incidentų prevencijos ir valdymo sistemos atnaujinimas Lietuvos jūros rajone	Siekama sustiprinti Lietuvos teisinę ir operatyvinę apsaugą nuo atsitiktinės taršos jūros rajone ir taip užkirsti kelią reikšmingam jūrinių buveinių būklės blogėjimui (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AM
Jūrinių paukščių ir žinduolių gelbėjimo pajėgumų užtikrinimas taršos incidentų atveju	Siekama sukurti ir ilgainiui palaikyti veiksmingą institucinę ir operatyvinę pajėgumų sistemą, užtikrinančią tinkamą reagavimą į jūrinės aplinkos taršos incidentus, keliančius grėsmę paukščių ir jūros žinduolių populiacijoms, bei vykdyti nuolatinę šių rūšių stebėseną, taip prisidedant prie jūrinių buveinių būklės blogėjimo prevencijos (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	Lietuvos jūrų muziejus
Visuomenės informavimas apie jūrinę aplinką teršiančias šiukšles ir jų keliamą grėsmę, taršos prevencijos ir mažinimo priemonės	Numatoma: 1) parengti ir visame Lietuvos pajūryje sumontuoti visuomenės informavimo edukacinius standus; 2) parengti vaizdo klipus apie šiukšlių problematiką ir prevencijos priemones; 3) transliuoti vaizdo klipą skaitmeniniuose lauko ekranuose; 4) parengti informacinius straipsnius nacionaliniuose ar regioniuose žiniasklaidos portaluose (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA

5 str. ESAMOS PRIEMONĖS
(APLINKOS SPAUDIMAS)

- Žinių spragų mažinimas
- Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui
- Buveinių/rūšių būklės gerinimas

Priemonė	Aprašymas	Igyvendina
Svetimų rūšių paplitimo ir pasiskirstymo įvertinimas, įtraukiant apaugų tyrimus ant stacionarių objektų ir laivų korpusų, svetimų rūšių keliamą riziką ir galimą poveikį	Siekiama pašalinti žinių spragas apie nevietines rūšis Lietuvos jūros rajone, Klaipėdos sąsiauryje ir Kuršių mariose bei parengti pasiūlymus jų plitimo kontrolei ir valdymui, taip prisidedant prie jūrinių buveinių būklės blogėjimo prevencijos (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA
Visuomenės informavimas apie jūrines nevietines rūšis, jų plitimo būdus, poveikį aplinkai ir žmogui, prevencines priemones	Siekiama didinti visuomenės informuotumą apie jūrines svetimas rūšis, jų plitimo būdus, poveikį aplinkai ir žmogui bei prevencines priemones, taip mažinant naujų nevietinių rūšių atsiradimo ir plitimo riziką Lietuvos jūros rajone (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA
Ilgalaikio povandeninio triukšmo stebėjimo sistemos įdiegimas, povandeninio triukšmo lygio ir poveikio bioįvairovei vertinimas	Siekiama sukaupti mokslinius duomenis apie foninio (nuolatinio) povandeninio triukšmo lygius Lietuvos Baltijos jūros vandenyse ir įvertinti jo galimą neigiamą poveikį jūros ekosistemai (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA
Paukščių ir žinduolių priegaudos žvejyboje mažinimas taikant atbaidymo ir žvejybos reguliavimo priemones	Siekiama sumažinti žvejybos poveikį jūros paukščiams ir žinduoliams, užtikrinant paukščius atbaidančių priemonių taikymą ir nustatant žvejybos reguliavimo priemones, leidžiančias išvengti šio poveikio ar jį reikšmingai sumažinti (Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas)	AAD; ŽT

5 str. ESAMOS PRIEMONĖS (BUVEINĖS)

- Žinių spragų mažinimas
- Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui
- Buveinių/rūšių būklės gerinimas

Priemonė	Aprašymas	Igyvendina
Rifų ir makrofitų Baltijos jūroje ir Kuršių mariose monitoringas	Siekama pašalinti žinių spragas apie Europos Bendrijos svarbos jūrinių buveinių būklę, vykdant rifų ir makrofitų monitoringą Baltijos jūroje ir Kuršių mariose, atlikti Europos Bendrijos svarbos buveinių monitoring, nustatyti rifų buveinių apsaugos būklę lemiančius parametrus (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA; VSTT; AM
Valstybinės aplinkos monitoringo programos planuojamų makrozoobentos tyrimų papildymas, atsižvelgiant į vyraujančių dugno buveinių tipų pasiskirstymą Lietuvos jūros rajone	Siekama pašalinti žinių spragas apie jūros dugno buveinių būklę, peržiūrint ir sustiprinant dugno buveinių monitoringo tinklą, ypač atviros jūros ir 7 buveinių tipų grupės buveinėse, kur duomenų būklei vertinti trūksta (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA
Duomenų apie jūrų buveinių tipų paplitimą, plotą ir būklę Lietuvos Baltijos jūros rajone surinkimas ir apibendrinimas tolimesniam atkūrimo priemonių planavimui	Siekama pašalinti žinių spragas apie Reglamento (ES) 2024/1991 II priede nurodytų jūrų buveinių tipų paplitimą, plotą ir ekologinę būklę Lietuvos Baltijos jūros rajone, taip sukuriant mokslinį pagrindą konkrečioms atkūrimo priemonėms planuoti pagal Reglamento 5 straipsnio reikalavimus (Sutartis su KU)	KU; AM
Atnaujinto HELCOM portalo tematinių Baltijos jūros žemėlapių ir jų integravimo galimybių į jūrinių teritorijų valdymo ir sprendimų priėmimo procesus vertinimas	Numatoma įvertinti HELCOM MPA portalo ir PROTECT BALTIC projekto metu parengtų teminių Baltijos jūros erdvinių sluoksnių naudojimą saugomų jūrinių teritorijų valdymo ir atkūrimo planavimo procesuose (Protect Baltic, Baltic sea action plan (BSAP))	VSTT; AM

5 str. ESAMOS PRIEMONĖS
(RŪŠIŲ APSAUGA)

- Žinių spragų mažinimas
- Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui
- Buveinių/rūšių būklės gerinimas

Priemonė	Aprašymas	Įgyvendina
Lietuvos jūrų muziejaus Baltijos jūros gyvūnų reabilitacijos centro jūros žinduolių (ruonių) populiacijos tyrimai: reprodukcinės ir įmitimo būklės vertinimas, populiacijos monitoringas	Siekama vykdyti ilgalaikę Baltijos jūros ruonių populiacijos stebėsenos ir mokslinių tyrimų programą, leidžiančią sistemingai vertinti jūros žinduolių reprodukcinę ir įmitimo būklę pagal HELCOM rekomendacijas 27–28/2, taip prisidedant prie jūrinių rūšių buveinių kokybės gerinimo ir žinių spragų šalinimo (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AM; Lietuvos jūrų muziejus
Jūrų kiaulės (<i>Phocoena phocoena</i>) populiacijos stebėseną	Siekama užtikrinti jūrų kiaulės — vienintelės Baltijos jūroje gyvenančios dantytųjų banginių šeimos — apsaugą Lietuvos jūros rajone, vykdant sistemingą populiacijos stebėseną (SAMBAAH II projektas) ir duomenų analizę (CUMBIAH projektas) (tarptautiniai projektai)	KU; AM
Jūrų kiaulės (<i>Phocoena phocoena</i>) apsauga: priegaudos mažinimo priemonės	Priegaudos mažinimo priemonės nustatomos įgyvendinant BŽP, rengiant regionines bendrąsias rekomendacijas BALTFISH forume—Baltijos jūros pakrantės ES valstybių narių ir Europos Komisijos bendradarbiavimo platformoje, kur derinamos bendros pozicijos ir rengiamos moksliniais duomenimis grįstos regioninės priemonės	ŽŪM
Perpelės (<i>Pelecus cultratus</i>) ir syko (<i>Coregonus lavaretus</i>) tyrimai apsaugos planams parengti	Siekama surinkti sistemingą mokslinę informaciją apie perpelių ir sykų paplitimą, pasiskirstymą, migraciją, biologiją, žvejybą Baltijos jūros priekrantėje ir Kuršių mariose (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	ŽŪM; AM

5 str. ESAMOS PRIEMONĖS

- Žinių spragų mažinimas
- Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui
- Buveinių/rūšių būklės gerinimas

Priemonė	Aprašymas	Įgyvendina
Priemonių ir veiksmų pasiekti gerai jūros aplinkos būklei parengimas	Siekama parengti priemones, reikalingas gerai jūros aplinkos būklei pasiekti, įgyvendinant Jūrų strategijos pagrindų direktyvos (2008/56/EB) ir susijusių direktyvų (2000/60/EB, 2007/60/EB) reikalavimus (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA
Baltijos jūros regiono metodinių įrankių taikymo plėtojimas ir integravimas valdymo efektyvumui, ekosisteminių paslaugų vertinimui, valdymo tikslų nustatymui ir monitoringo suderinamumo stiprinimui	Siekama geriau vertinti valdymo veiksmingumą, nustatyti atkūrimo prioritetus, pagrįsti priemonių pasirinkimą, užtikrinti duomenų palyginamumą ir prisidės prie įrodymais grįsto jūrinių teritorijų valdymo bei Reglamento 5 straipsnio tikslų įgyvendinimo (Protect Baltic, Baltic sea action plan (BSAP))	VSTT; AM
Jūros aplinkos būklės vertinimo, geros būklės kriterijų, apsaugos tikslų ir monitoringo programos atnaujinimas	Siekama atnaujinti jūros aplinkos būklės įvertinimą, geros aplinkos būklės kriterijus, jūros aplinkos apsaugos tikslus ir monitoringo programą, taip užtikrinant patikimą jūros ekosistemų būklės vertinimą ir stebėseną. Atnaujinimas atliekamas periodiškai, 6 metų ciklais, įgyvendinant Jūrų strategijos pagrindų direktyvos (2008/56/EB) reikalavimus (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA
Kuršių marių litoralės makrozoobentos bendrijos tyrimai ir ekologinės būklės vertinimo sistemos parengimas pagal makrozoobentos kokybės elementą	Siekama pašalinti žinių spragas apie Kuršių marių litoralės makrozoobentos bendrijas ir parengti makrozoobentos kokybės rodiklį, būtiną Kuršių marių ekologiškai būklei vertinti (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA
Kuršių marių ir Baltijos jūros makrofitobentos ir hidromorfologinių sąlygų tyrimai ir aplinkos būklės vertinimas	Siekama pašalinti žinių spragas apie Kuršių marių ir Baltijos jūros ekologinę būklę, atliekant makrofitobentos ir hidromorfologinių sąlygų tyrimus bei parengiant pasiūlymus dėl hidromorfologijos rodiklių (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas)	AAA

5 str. (jūrų ekosistemų) priemonių apžvalga

8
naujos

5 str. NAUJOS PRIEMONĖS

- Žinių spragų mažinimas
- Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui
- Buveinių/rūšių būklės gerinimas

Priemonė	Aprašymas	Igyvendina
Nacionalinio lašišos valdymo plano parengimas ir įgyvendinimas	- Siekiama parengti ir įgyvendinti nacionalinį lašišos (<i>Salmo salar</i>) valdymo planą, kuriame nustatomi konkrečioms upėms taikomi populiacijų tikslai — smoltų produkcija, genetinė įvairovė ir lašišų pasiskirstymas visoje upės buveinėje (Nacionalinis vandenų srities 2022-2027m. planas). - Priemone įgyvendinamos HELCOM rekomendacijos. Vadovaujantis HELCOM Baltijos jūros veiksmų plano (2021m.) veiksmu B16, nustatomos upės, kuriose migruojančių žuvų rūšių valdymo priemonės turėtų didžiausią teigiamą poveikį. - Užtikrinama, kad leidimų veiklai upėse ir jų prieigose išdavimas nekenktų galimybėms pasiekti konkrečioms upėms nustatytų lašišų populiacijų tikslų. - Ekologinė nauda: parengti ir įgyvendinami lašišų valdymo planai sudaro sąlygas didinti smoltų produkciją, išsaugoti populiacijų genetinę įvairovę ir užtikrinti lašišų pasiskirstymą visoje upės buveinėje.	ŽŪM ●
Midijų rifų buveinių (MB231) būklės atkūrimas reguliuojant invazinio juodažiočio grundalo populiaciją	- Siekiama atkurti infralitoralės midijų rifų (MB231 „Baltijos jūros infralitoralės dugnas, kuriame vyrauja apaugiminiai dvigeldžiai moliuskai“) buveinės tipo gerą būklę reguliuojant invazinio juodažiočio grundalo (<i>Neogobius melanostomus</i>) populiaciją. Invazinio juodažiočio grundalo populiacijos padidėjimas yra pagrindinė midijų rifų sunykimo priežastis Lietuvos Baltijos jūros priekrantėje. Reguluojant grundalo populiaciją mažinamas jo daromas spaudimas midijoms ir sudaromos sąlygos midijų rifų buveinei atsikurti. - I etapas - tiriamoji (eksperimentinės plėtros) dalis. Vertinamas 25–35 mm statomųjų tinklų grundalų žvejybai efektyvumas, ekonominis efektyvumas ir priegauda, gilesniems vandenims (7–20 m gyliams) tinkamų gaudyklių ir bučių efektyvumas bei reikiamos žvejybos pastangos buveinės teritorijoje. Numatoma kontroliuojama grundalų žvejyba 25–35 mm statomaisiais tinklais grundalų neršto metu (balandžio–birželio mėn.) ir įvairių gaudyklių bei bučių naudojimas gilesniuose vandenyse po neršto (liepos–spalio mėn.). - II etapas - pateikus tyrimų teigiamas išvadas, koreguojamos žvejybos taisyklės, parengiami finansinio skatinimo bei kontrolės ir priežiūros mechanizmai, organizuojama eksperimentinė žvejyba pasirinktuose žvejybos baruose ir vykdomas priemonės poveikio monitoringas. - Ekologinė nauda: sumažinta invazinio juodažiočio grundalo populiacija sudaro sąlygas midijų populiacijai atsistatyti, atkurti infralitoralės midijų rifų buveinės gerą būklę bei su ja susijusią biologinę įvairovę.	ŽŪM AM KU ●

5 str. NAUJOS PRIEMONĖS

- Žinių spragų mažinimas
- Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui
- Buveinių/rūšių būklės gerinimas

Priemonė	Aprašymas	Įgyvendina
Daugiamečių dumblių rifų buveinių įkūrimas iš naujo diegiant povandenines hidrotechnines priemones	- Siekama iš naujo įkurti daugiamečių dumblių rifų buveines (MB131 „Daugiamečiai dumbliai ant Baltijos jūros infralitoralės uolų ir akmenų“ ir MB433 „Baltijos jūros infralitoralės mišriosios nuosėdos, kurioms būdingi daugiamečiai dumbliai“) istorinio arealo ribose — teritorijose, kuriose daugiametis raudondumblis šakotasis banguolis (<i>Furcellaria lumbricalis</i>) randamas, tačiau dėl mažo projekcinio padengimo nebeformuoja buveinės. - Diegiamos povandeninės hidrotechninės priemonės, sukuriančios palankias hidrodinamines sąlygas buveinei formuotis - I etapas - tiriamoji dalis. Atliekamas inžinerinis hidrotechninio statinio poveikio hidrodinamikai ir nešmenų transportui modeliavimas. Detaliam lokalių sąlygų vertinimui akustiniais metodais (daugiaspinduliniu echolotu ir šoninės lokacijos sonaru) surenkami batimetrijos ir dugno nuosėdų duomenys, jų pagrindu atliekamas detalus daugiamečių dumblių kartografavimas. Modeliavimu siekiama pagrįsti, ar parinktos hidrotechninės priemonės turėtų pakankamą bangos energiją mažinantį poveikį, parinkti optimalius jų parametrus, iš kelių alternatyvių teritorijų parinkti ir pagal tinkamumą ranguoti buveinės atkūrimo teritorijas bei įvertinti poveikį krantodaros procesams ir nešmenų transportui. - II etapas - esant teigiamam modeliuotam efektui ir priėmus sprendimą diegti hidrotechninį įrenginį, vertinamas poveikio aplinkai vertinimo būtinumas, parenkama vieta, atliekamas projektavimas ir statyba, organizuojama priežiūra bei poveikio monitoringas. - Ekologinė nauda: iš naujo įkurtos daugiamečių dumblių rifų buveinės padidina buveinės plotą istorinio arealo ribose ir atkuria didžiausia biologine įvairove pasižyminčią jūrinę buveinę bei su ja susijusias funkcijas — strimelių nerštavietes ir žiemojančių paukščių maitinimosi vietas.	AM; KU
Jūrų buveinių pasiskirstymo ir dugno nuosėdų sudėties tyrimai ir žemėlapių sudarymas	- Siekama atlikti tyrimus ir išanalizuoti Reglamento (ES) 2024/1991 II priede Daugiamečių dumblių buveinių (MB131 ir MB433) bei Cirkalitoralės midijų rifų (MB231) buveinių pasiskirstymą ir dugno nuosėdų sudėtį Lietuvos Baltijos jūros rajone, kad būtų galima tiksliai atskirti buveinių tipus ir parengti jų būklės vertinimo kriterijus. - Nepakankamos žinios apie dugno nuosėdų sudėtį ir buveinių pasiskirstymą neleidžia tiksliai atskirti buveinių tipų teritorijų ir parengti jų būklės vertinimo kriterijų. Šių spragų šalinimas yra būtina sąlyga patikimai nustatyti buveinių plotą, būklę ir atkūrimo poreikį. - Didžiausios pasiskirstymo žinių spragos susijusios su 2 ir 3 grupės buveinėmis, kurių tipai pagal EUNIS klasifikaciją atskiriami pagal dugno nuosėdų projekcinio padengimo vertes, o turima geologinė medžiaga dugną klasifikuoja pagal granulimetrinę sudėtį. Taip pat informacijos spragų nustatyta daliai 7 grupės buveinių, kurių paplitimą ir struktūrą būtina patikslinti prieš atliekant jų būklės vertinimą. - Dugno nuosėdų projekcinis padengimas vertinamas nuotoliniais metodais (dronais arba palydovinėmis nuotraukomis), gilesnėje dalyje — daugiaspinduliniu echolotu ir šoninės lokacijos sonaru; daugiamečių dumblių sudėtis ir padengimas nustatomi povandeniniais dronais arba drop-tipo kameromis, o rezultatai ekstrapolijuojami erdviniais modeliais. Mišraus dugno pasiskirstymui patikslinti analizuojama atsinaujinančios energetikos poveikio aplinkai vertinimo teritorijose surinkta akustinė medžiaga. - Ekologinė nauda: patikslintas jūrų buveinių tipų pasiskirstymas ir dugno nuosėdų žinios sudaro pagrindą tiksliai nustatyti buveinių būklę, palankius referencinius plotus ir atkūrimo priemonių poreikį.	AM; KU

5 str. NAUJOS PRIEMONĖS

- Žinių spragų mažinimas
- Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui
- Buveinių/rūšių būklės gerinimas

Priemonė	Aprašymas	Igyvendina
Jūrų buveinių tipų būklės ir būklės kriterijų vertinimas	- Siekama ištirti ir išanalizuoti Reglamento (ES) 2024/1991 II priede nurodytų jūrų buveinių tipų būklę ir parengti jų būklės vertinimo kriterijus Lietuvos Baltijos jūros rajone - Prioritetas teikiamas cirkalitoralės midijų rifų (MC231) buveinės tipui, kurio didelės dalies būklė nežinoma, ir labiausiai paplitusiems 7 grupės (minkšto dugno) buveinių tipams — cirkalitoralės smėliui (MC53) ir cirkalitoralės dumblui (MC63), kurie užima didžiąją dalį minkšto dugno buveinių ploto, tačiau kurių didelės dalies būklė nežinoma, o fragmentiški duomenys rodo blogėjimo tendenciją. - MC231 buveinės būklei vertinti pritaikomi ir mišriam dugnui patikslinami esami MB231 būklės kriterijai; atrinktuose referentiniuose poligonuose atliekami akustiniai tyrimai (daugiaspindulinis echolotas ir šoninės lokacijos sonaras) detaliai nuosėdų sudėčiai nustatyti, vizualinės apžiūros (povandeniniai dronai, drop-kameros) buveinę formuojančių rūšių padengimui įvertinti ir dragomis surenkami mėginiai biologinei struktūrai nustatyti. 7 grupės buveinių (MC53, MC63) būklės kriterijams nustatyti pirmiausia orientuojamasi į Bentoso kokybės indekso (BQI) taikymą ir pritaikymą; vertinimas grindžiamas gruntotraukio mėginiais (15–30 m ir 45–60 m gyliuose), rūšių jautrumo ir gausumo vertėmis bei priedugnio deguonies ir organinės medžiagos duomenimis, numatant galimybę pagrįsti nuolatinės būklės stebėsenos stočių tinklą. - Ekologinė nauda: parengti būklės vertinimo kriterijai ir pašalintos būklės žinių spragos sudaro sąlygas objektyviai vertinti jūrų buveinių būklę, nustatyti atkūrimo prioritetus ir stebėti atkūrimo pažangą.	AM; KU
Gamtotvarkos planų Natura 2000 teritorijoms Baltijos jūroje (7 teritorijos) parengimas	- Priemone numatoma parengti gamtotvarkos planus septynioms Baltijos jūros Natura 2000 teritorijoms (LTNER0006; LTNERB001; LTKLAB001; LTPALB002; LTPAL0002; LTPAL0001; LTPALB001), nustatant konkrečius saugomų jūrinių buveinių ir rūšių apsaugos, atkūrimo, valdymo ir stebėsenos veiksmus (Lietuvos prioritetinių veiksmų programa (PAF)). - Planai apims saugomų vertybių būklės, grėsmių ir spaudimų įvertinimą, valdymo tikslų nustatymą, prioritetinių priemonių parinkimą, jų įgyvendinimo seką ir veiksmingumo vertinimo principus. - Priemonė sudarys pagrindą nuoseklesniam jūrinių Natura 2000 teritorijų valdymui, atkūrimo prioritetų planavimui, reikšmingo būklės blogėjimo prevencijai. - Ekologinė nauda: parengti gamtotvarkos planai sudaro pagrindą nuosekliam jūrinių Natura 2000 teritorijų valdymui, jūrinių buveinių ir rūšių atkūrimo prioritetų planavimui bei reikšmingo būklės blogėjimo prevencijai.	AM; VSTT

5 str. NAUJOS PRIEMONĖS

- Žinių spragų mažinimas
- Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui
- Buveinių/rūšių būklės gerinimas

Priemonė	Aprašymas	Igyvendina
Saugomų jūrinių rūšių apsaugos veiksmų planų parengimas ir įgyvendinimas	- Siekama parengti ir pradėti įgyvendinti dešimties saugomų jūrinių rūšių apsaugos veiksmų planus, nustatant konkrečias jų apsaugos ir tvarkymo priemones, taip užkertant kelią reikšmingam šių rūšių būklės blogėjimui (Lietuvos prioritetinių veiksmų programa (PAF)). - Parengti ir pradėti įgyvendinti šių rūšių apsaugos veiksmų planus: syko (<i>Coregonus lavaretus</i>), lašišos (<i>Salmo salar</i>), upinės nėgės (<i>Lampetra fluviatilis</i>), perpelės (<i>Alosa fallax</i>), eršketinių (<i>Acipenseridae</i>), ilgasnukio ruonio (<i>Halichoerus grypus</i>), rudakaklio naro (<i>Gavia stellata</i>), paprastosios jūrų kiaulės (<i>Phocoena phocoena</i>). Inicijuoti nuodėgulės (<i>Melanitta fusca</i>), ledinės anties (<i>Clangula hyemalis</i>) tarptautiniuose apsaugos planuose numatytų priemonių įgyvendinimą. - Parengus ir patvirtinus rūšių apsaugos veiksmų planus pagerės tikslinių rūšių ir buveinių apsauga, nes bus taikomos realios apsaugos ir tvarkymo priemonės. - Ekologinė nauda: parengti ir įgyvendinami rūšių apsaugos veiksmų planai pagerina tikslinių jūrinių rūšių ir jų buveinių apsaugą, nes sudaro pagrindą taikyti realias apsaugos ir tvarkymo priemones bei užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui.	AM; VSTT
Mėlynųjų gamtos kreditų (MGK) sistemos vystymas	- Sukurti MGK mechanizmą, parengti kreditų metodiką ir vienetus, registrą ir teisinę sistemą. - MGK suteiktą galimybę pritraukti papildomą privatų finansavimą GAR tikslams įgyvendinti ir įmonėms bei kitiems finansuotojams pripažinti jų indėlį į išmatuojamus jūrų ekosistemų atkūrimo rezultatus, nepažeidžiant teisės aktuose nustatyto poveikio mažinimo.	AM

5 str. Jūrų ekosistemų atkūrimas Nacionalinio atkūrimo plano (NAP) priemonės

Klausimai?